

Motion till riksdagen 2017/18:118

av **Johan Forssell m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2016/17:206 Riksrevisionens rapport om lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 – beredskap och hantering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupade analyser på migrationsområdet bör genomföras i Regeringskansliet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverk och hur regelverket om förvar tillämpas och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Sverige tog år 2015 emot 163 000 asylsökande. Det är det största antal asylsökande per capita som ett OECD-land någonsin har tagit emot ett enstaka år. I gruppen ingick bl.a. 35 000 ensamkommande barn och ungdomar. Nära hälften av alla ensamkommande som anlände till EU år 2015 valde därmed att komma till Sverige.

Konsekvenserna av att så många asylsökande kom samtidigt till Sverige på kort tid blev omfattande. Viktiga samhällsfunktioner sattes under stor press. Det gällde inte minst i fråga om mottagande av ensamkommande barn och ungdomar. I ett läge gick det inte att ordna boende åt samtliga asylsökande som anlände. Fortfarande är handläggningstiderna i asylärenden i Sverige långa. Många människor som nekas uppehållstillstånd avviker och går under jorden i stället för att återvända till sina hemländer. Kommuner runt om i landet har stora svårigheter att ordna boende till den stora grupp som beviljas uppehållstillstånd i Sverige. I fjol rörde det sig om 71 000 personer. Anhöriginvandring tillkommer. Integrationen kommer att vara en svår och stor uppgift i Sverige under lång tid.

Det är av stor vikt att vi nu drar lärdomar för framtiden för att inte igen hamna i den situation som inträffade år 2015. Riksrevisionens rapport om lärdomar av flyktingsituationen 2015 (RiR 2017:4) är ett viktigt bidrag till detta.

Utifrån Riksrevisionens rapport kan Moderaterna konstatera att det fanns allvarliga brister i regeringens hantering av flyktingsituationen. Det framgår av rapporten bl.a. att regeringens beslut om inre gränskontroller fattades först nästan en månad efter att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, rapporterat att flera av samhällets skyddsvärden var utmanade. Vi var då i en situation med närmare 10 000 asylsökande i veckan. Att regeringen inte beslöt om inre gränskontroller tidigare är allvarligt. Regeringens sena agerande gör sig även gällande på andra områden. Till exempel trädde de lättnader i plan- och byggförordningen som infördes i syfte att skapa fler boendeplatser i kraft först efter att den akuta situationen hade passerats.

Moderaterna vill i sammanhanget påminna om vikten av krisberedskap och att det finns en organisation som kan hantera kriser av olika slag. Regeringen är ytterst ansvarig för detta.

Långsiktigt hållbar migrationspolitik

Sverige behöver en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Med en sådan politik ges förutsättningar för ett väl fungerande flyktingmottagande och integration av nyanlända samtidigt som snabba helomläggningar av politiken kan undvikas.

I en långsiktigt hållbar migrationspolitik ingår, enligt Moderaternas bedömning, en skärpt migrationslagstiftning som inte enbart gäller tillfälligt. Denna lagstiftning bör som helhet inte avvika från motsvarande lagstiftning i andra jämförbara länder, såsom Finland, Norge, Danmark och Tyskland. I lagstiftningen bör ingå tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel och ett skarpt försörjningskrav vid anhöriginvandring. Sverige ska arbeta för bra EU-gemensamma lösningar i migrationspolitiken, men vi ska inte förlita oss på EU utan ha egna svar. Regeringen bör ge svar på hur migrationslagstiftningen i Sverige ska se ut efter den nu gällande tillfälliga lagens utgång.

I en långsiktigt hållbar migrationspolitik ingår också en väl fungerande återvändandepolitik. Den som nekas uppehållstillstånd i ett slutligt beslut inom ramen för en rättssäker process ska återvända till sitt hemland. Insatserna för att få detta att fungera är i dag otillräckliga. Här krävs kraftfulla förbättringar, annars riskerar vi omfattande skuggsamhällen med människor som lever utan rätt att vistas i landet.

Behov av strukturerat arbete för analyser på migrationsområdet

Av Riksrevisionens rapport framgår att Riksrevisionen inte har fått uppgifter om att det före hösten 2015 fanns någon analys i Regeringskansliet av vilka situationer som kunde uppkomma till följd av ett stort inflöde av asylsökande. Därför hade man inte heller analyserat vilka åtgärder som kunde förväntas vara effektiva eller vilka hinder som kunde uppstå för genomförandet av dessa. Detta togs i stället fram efter hand under hösten 2015, i en redan akut situation. Enligt Riksrevisionen kan det ha bidragit till att vissa av regeringens åtgärder fick mindre effekt och till att andra dröjde till efter att den akta situationen hade gått över.

Det nämnda understryker vikten av ett strukturerat arbete på Regeringskansliet när det gäller fördjupade analyser med hög kvalitet på migrationsområdet. Det gäller bl.a. analyser av vilka situationer som kan antas uppkomma till följd av att ett stort antal asylsökande kommer till Sverige samtidigt på kort tid. Det gäller också t.ex. konsekvensanalyser av migrationspolitiska beslut. När det gäller det senare pågår för närvarande en särskild granskning av Riksrevisionen som är avsedd att presenteras i november 2017. Granskningen görs mot bakgrund av att samtliga långtidsprognoser 2004–2015 kraftigt underskattat de verkliga kostnaderna på migrationsområdet. Moderaterna välkomnar denna granskning.

Regelverk rörande förvar

Riksrevisionen ger i rapporten fem särskilda rekommendationer till regeringen. Det handlar bl.a. om att regeringen, enligt Riksrevisionen, bör överväga om dagens lagstiftning om förvarstagande är ändamålsenlig för situationer liknande den som uppstod då gränskontrollerna infördes. Moderaterna delar bedömningen att det finns ett behov av ett sådant övervägande. Det är därför bra att regeringen avser att beakta Riksrevisionens bedömningar angående förvarstagande i sitt fortsatta arbete.

Moderaterna anser dock att det även behövs en mer generell översyn av såväl regelverk som tillämpning av regelverket för förvar mot bakgrund av behovet av att säkerställa ett väl fungerande återvändande.

Hela 50 000 personer beräknas avvika och gå under jorden efter att ha nekats uppehållstillstånd under åren 2017–2021, enligt Migrationsverkets prognos. Vi riskerar därmed omfattande skuggsamhällen på bara några års sikt. För att hejda denna utveckling krävs en rad åtgärder. Vad gäller förvar ser vi ett behov av att utöka de lagliga möjligheterna att ta personer i förvar. Det kan t.ex. handla om utökade tidsfrister. Vi ser även ett behov av förbättrade riskbedömningar hos Migrationsverket då frågan om förvarsbeslut övervägs i enskilda fall.

Övrigt

Moderaterna konstaterar att även flera av de övriga rekommendationer som Riksrevisionen ger regeringen har fog för sig. Det gäller t.ex. rekommendationen om att utreda länsstyrelsens geografiska områdesansvar i syfte att säkerställa att länsstyrelserna utövar ansvaret mer enhetligt. Regeringen avser att under 2017 vidta åtgärder för en ökad sådan enhetlighet. Det är av vikt att detta arbete bedrivs med skyndsamhet.

Johan Forssell (M)

Mikael Cederbratt (M)

Helena Bonnier (M)

Lars-Arne Staxäng (M)

Maria Abrahamsson (M)